

Mischa Andriessen wint C. Buddingh'-prijs 2009

Donderdagavond 18 juni is tijdens het veertigste Poetry International Festival Rotterdam de C. Buddingh'-prijs voor het beste Nederlandstalige poëziedebuut 2009 uitgereikt aan Mischa Andriessen. Na een spannende serie voordrachten door de vier genomineerden, ontving Andriessen de prijs uit handen van juryvoorzitter Wim Brands. De overige drie genomineerden waren Wim Benders, Johanna Geels en Tom Van de Voorde. In totaal deden dit jaar 24 dichters met hun debuutbundel een gooi naar de Buddingh'-prijs..

Juryrapport

Mischa Andriessen – *Uitzien met D. De Bezige Bij*

In *Uitzien met D* weet Mischa Andriessen met slechts enkele schetsmatige lijnen een beklemmende wereld op te roepen. Belangrijkste personages in deze wereld zijn D en ik, al vult Andriessen hen nauwelijks in. Die open figuren worden levend door de woorden die ze spreken, hun gedachten. Kenmerkend is het wat onbestemde levensgevoel. Er is een drang naar avontuur, die tegelijkertijd een verlangen naar een bestemming met zich meebrengt. "D en ik vinden beiden dat autorijden/ zonder bruto gekanker/ op de bestuurder stukken minder/ interessant wordt, zeker/ in de witte Dodge die bij D's ouders/ achter in de tuin staat."

Het zijn zo'n vijftig korte gedichten die lezen als proza, waarin Andriessen zich een meester van het ongezegde toont. Beklemming wordt voelbaar door de vele scènes die zich afspelen op een balkon, de warme zomer wekt de suggestie van iets dat onderhuids broeit. En achter het weinige dat gebeurt, lijkt de vraag naar de zin van alles schuil te gaan: 'de samenstelling/ van een zomer is: één deel loze beloften,/ significant bitter, en twee delen ongelof./ Het is ons verdomde lot, niet te aanvaarden/ dat dit alles is. "Kijk," zegt D. "Kijk dan. Daar!"' Die beklemming en de broeierigheid in dit debuut blijft licht en wordt versterkt door Andriessens droge, licht absurde gevoel voor humor.

Zijn poëzie oogt eenvoudig, onopvallend haast, maar is bijzonder helder en nauwgezet van taal. De prozagedichten in *Uitzien met D* zijn uitermate beheerst van vorm en aaneengeklonken door subtiel binnenrijm en een soepel ritme. *Uitzien met D* is vijftig gedichten lang een uiterst spannende bundel, over D en ik, over vriendschap, verlangen, over hoe in het leven te staan. Niet vaak weet een dichter je bij de haren mee te slepen, je tot nadenken aan te zetten en je te laten lachen. Mischa Andriessen doet dat allemaal tegelijkertijd.

Poetry International Festival Rotterdam

Rotterdamse Schouwburg
13-19 juni 2009

De overige genomineerden:

Martijn Benders – *Karavanserai*. Nieuw Amsterdam

Karavanserai van Martijn Benders is een bundel als een weelderige en kleurige markt in een Oosters land. Er is van alles te koop van sappig fruit en vet vlees tot kleurige stoffen en rieten manden. Zo uiteenlopend als de koopwaar, zijn ook de gedichten van Benders. En zo helder en overdonderend als de stem van de marktkoopman, is ook zijn geluid. Deze eerste bundel van de in Turkije woonachtige Martijn Benders heeft een bijzonder eigenzinnige toon. In de openingsreeks laat hij meteen zijn originele geest zien. De gedichten uit deze reeks hebben grote, abstracte titels als 'Het helaal', 'De eeuwigheid', 'De stilte' of 'De eenzaamheid'. Benders geeft die uitgesleten begrippen nieuw cachet via onverwacht beeldende en vaak heel geestige vergelijkingen. Het helaal spreekt hij aan als 'Dikke omgekeerde schoensmeerpot'.

Sterk is ook de cyclus 'Het paleis van Bagassa', die Oosterse invloeden mengt in Westerse poëzie. Zijn scherpe waarnemingsvermogen met oog voor detail levert aanstekelijke regels op als:

'Op de bemoste trappen van de metro/ staat een oude man te zingen voor een schaal/ alsof zijn lied een hengel is en onze oren/ betoeterde, inhalige vissen.'

Benders verkent in *Karavanserai* uiteenlopende werelden, geografische, culturele, historische en talige. Dat doet hij met een buitengewoon opgewekte zin in taal, in over elkaar heen buitende beelden. Zijn gedichten hebben de kracht van een onvermoeibare wervelwind; de lezer kan niet anders dan daarin meegaan. Benders lijkt nog lang niet uitgeschreven.

Johanna Geels – *Tuig*. Atlas

De werking van de gedichten van Johanna Geels wordt treffend geïllustreerd door de afbeelding op de omslag: vishaken met kleine weerhaakjes. Thema's uit het alledaagse leven en de bijhorende emoties komen aan bod: de vader, liefde, god, de natuur..., maar in de manier waarop ze verwoord worden, zit altijd een wending, die het vreemde, het bedreigende of het onbegrijpelijke ervan laat aanvoelen. Midden in die vreemde wereld staat het ik, dat verscheurd wordt tussen laconiek verwoorde wanhoop en grote kwetsbaarheid. Om de vismetaforiek weer op te nemen: in het titelgedicht 'Tuig' gaat het over 'We', die 'roeden met de riemen', die leefden met de beperkte middelen waarover ze beschikten, in onbekend gebied terecht komen en daar gevangen en gekneveld worden door de beterwetters met hun visserslatijn. Van wanhoop trekken ze ten slotte 'de haren uit elkaars kop' en vlechten er strengen van: 'Sommigen trokken,/ anderen hingen zich daaraan op.' Het gedicht illustreert tegelijk de levenshouding die uit de bundel spreekt en de manier waarop Geels er (meestal) in slaagt om de dubbelzinnigheden van de taal uit te buiten.

Tom Van de Voorde – *Vliesgevels filter*. PoëzieCentrum

Met *Vliesgevels filter* schreef Tom Van de Voorde een onmodieuze bundel poëzie die zich onttrekt aan het hier en nu. Het zijn tijdloze gedichten waarin de relatie tussen mens en natuur centraal staat. Tom Van de Voorde poogt met wiskundige precisie die natuur in taal te vangen. Met de woorden van de mathematicus, langs strakke getrokken 'loodlijnen', met 'curves', in 'hoeken', probeert hij dat wat uitbundig groeit en bloeit op papier vast te leggen.

'als de uitvloeit van een curve/ op een lijn gaat lijken/ door luiken dubbelzijdig kort/ de keren dat een tak naar binnen wuift/ langs openstaande ramen/ twijgen waaien'. Dat levert een bijzondere spanning op: de boomtak die Van de Voorde vangt langs zijn liniaal kan elk moment nieuwe loten krijgen en dient dan opnieuw in taal gedefinieerd te worden. Van de Voorde lijkt in *Vliesgevels filter* die taal bewust te beperken. Begrippen en zinsdelen worden haast tot formules, steeds opnieuw ingezet om als het ware de klare lijn in de natuur op het spoor te komen. Een zoektocht, ondernomen vanuit het besef dat dichtbij komen misschien mogelijk is, maar doordringen waarschijnlijk nooit. De mens blijft toeschouwer, buienstaander. Het is gedurfd en soms haast ontroerend, deze wiskundige lyriek. Tom Van de Voorde slaagt erin om achter het filter van zijn abstraherende taal, de natuur tot leven te laten komen.

Met Mischa Andriessen, Martijn Benders, Johanna Geels en Tom Van de Voorde nomineerde de jury vier dichters met een heel eigen en eigenzinnig geluid. *Uitzien met D*, *Karavanserai*, *Tuig* en *Vliesgevels* dat toch te doen. Zij werd het niettemin snel eens over de winnaar: het beste debuut van 2009 is *Uitzien met D* van Mischa Andriessen.

Rotterdam, 18 juni 2009

De jury voor de C. Buddingh'-prijs 2009

Wim Brands, Hugo Brems, Janita Monna